

Europarådet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling och regeringens skrivelse om verksamheten inom Europarådets ministerkommitté till handlingarna. Utskottet föreslår också att riksdagen avstyrker samtliga motioner som behandlas i betänkandet.

I betänkandet finns tre reservationer (M, SD, C).

Behandlade förslag

Redogörelse 2017/18:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling.

Skrivelse 2017/18:139 Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under andra halvåret 2016 och helåret 2017.

Fem yrkanden i en följdmotion.

Två yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Redogörelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Europarådet och Europakonventionen.....	5
Skrivelsen och redogörelsen	5
Motionerna.....	5
Utskottets ställningstagande.....	6
Reservationer	9
1. Europarådet och Europakonventionen, punkt 1 (M).....	9
2. Europarådet och Europakonventionen, punkt 1 (SD)	9
3. Europarådet och Europakonventionen, punkt 1 (C).....	11
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Skrivelse 2017/18:139.....	13
Följdmotionen	13
Redogörelse 2017/18:ER1.....	13
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Europarådet och Europakonventionen

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17,

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 19 och

2017/18:4037 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1–5.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

2. Redogörelse 2017/18:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

Riksdagen lägger redogörelse 2017/18:ER1 till handlingarna.

3. Regeringens skrivelse 2017/18:139 Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under andra halvåret 2016 och helåret 2017

Riksdagen lägger skrivelse 2017/18:139 till handlingarna.

Stockholm den 3 maj 2018

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Sofia Arkelsten (M), Markus Wiechel (SD), Margareta Cederfelt (M), Pyy Niemi (S), Kerstin Lundgren (C), Valter Mutz (MP), Göran Pettersson (M), Krister Örnfjäder (S), Fredrik Malm (L), Yasmine Posio Nilsson (V), Sofia Damm (KD), Maria Andersson Willner (S), Emilia Töyrä (S), Johan Nissinen (SD) och Marie-Louise Rönmark (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utrikesutskottet redogörelse 2017/18:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling och regeringens skrivelse 2017/18:139 Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under andra halvåret 2016 och helåret 2017.

En följdmotion har väckts med anledning av regeringens skrivelse, och under den allmänna motionstiden 2017/18 inkom två motioner som berör Europarådet. Motionerna behandlas i detta betänkande.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under andra halvåret 2016 och helåret 2017.

Redogörelsens huvudsakliga innehåll

I redogörelsen beskrivs den svenska delegationens arbete i Europarådets parlamentariska församling under 2017.

Utskottets överväganden

Europarådet och Europakonventionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen och redogörelsen till handlingarna samt avstyrker motionerna.

Skrivelsen och redogörelsen

Utvecklingen inom Europarådets kärnvärden, nämligen mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer, beskrivs i regeringens skrivelse fortfarande som förhållandevis dystert. Verksamheten i Europarådet fortsätter att utspelas mot en bakgrund av ekonomiska svårigheter, terrorhot och flyktingkris på den europeiska kontinenten. Politisk populism och främlingsfientliga krafter får förstärkt genomslag i flera av medlemsstaterna. Flera länders brist på respekt för sina åtaganden har blivit tydliga. Det gäller särskilt utvecklingen i Turkiet efter kuppöversöket i juli 2016 respektive Rysslands illegala annektering av Krim och Sevastopol och utvecklingen i östra Ukraina. Dessa utmaningar har genomsyrat arbetet i Europarådet under perioden. Såväl Turkiet som Ryssland har reagerat med ekonomiska påtryckningsmedel mot Europarådet. Under perioden för skrivelsen utgjorde även den försämrade situationen för mänskliga rättigheter i Azerbajdzjan en besvikelse.

Frågor som har präglat den parlamentariska församlingens debatter har varit migrations- och flyktingkrisen samt mänskliga rättigheter och den demokratiska utvecklingen i Turkiet, Azerbajdzjan, Ungern, Vitryssland och Ukraina. Vidare har frågan om Rysslands annektering av Krim och utvecklingen i östra Ukraina tagits upp. Vid sidan av det politiska arbetet har den parlamentariska församlingens verksamhet präglats av en förtroendekris. Församlingens ordförande avgick under året efter korruptionsanklagelser, och en oberoende korruptionsutredning tillsattes för att genomlysna hela verksamheten. Utredningen var klar i april 2018. År 2017 antog församlingen 55 resolutioner, 21 rekommendationer och 4 yttranden. Den svenska delegationen deltog i församlingens verksamhet genom bl.a. flera inlägg i debatterna.

Motionerna

I kommittémotion 2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17 anförs att man bör värna och stärka arbetet med mänskliga rättigheter med Europakonventionen om mänskliga rättigheter som en grundsten för Europarådets arbete.

I kommittémotion 2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 19 anförs att man ser en oroande negativ utveckling för demokratin i några av EU:s medlemsländer, att Europarådets roll i detta arbete måste tydliggöras, att Europarådets konvention om mänskliga rättigheter är ett viktigt verktyg samt att löpande revisioner av medlemsländernas rättssystem bör införas.

I kommittémotion 2017/18:4037 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att regeringen återtar sin ratificering av protokollet för klagofristen i Europadomstolen. I yrkande 2 framförs att Sverige bör avstå från medverkan i ett europeisk-romskt institut för kultur och konst. I yrkande 3 anförs att Sverige ska verka starkare i Europarådet för den enskilda medborgarens rätt att frivilligt välja politisk åskådning och facklig organisation i medlemsstaterna. I yrkande 4 anförs att Sverige ska verka i Europarådet för ett starkare samarbete i Europa för att motverka antisemitism. I yrkande 5 anförs att regeringen bör verka för kraftfullare åtgärder mot Turkiet för att de ska stå bakom fundamentala värderingar inom Europarådet.

Utskottets ställningstagande

Europarådet bildades 1949 av tio likasinnade länder i Västeuropa, däribland Sverige. Utskottet konstaterar att organisationens huvudarbete går ut på att bevara och främja Europarådets kärnvärden: mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Redan i betänkande 2014/15:UU14 betonade utskottet vikten av att Sverige inom ramen för Europarådet arbetar för att rådet inriktar sin verksamhet på arbetet med dess tre kärnvärden. Utskottet underströk vidare i betänkande 2016/17:UU13 vikten av att den svenska regeringen genom Sveriges representation i ministerrådet arbetar för att Europarådets roll inte riskerar att undermineras samt säkerställer Europarådets möjligheter att utöva tillsyn över medlemsstaters, observatörsstaters, kandidatländers eller partnerskapsstaters åtaganden.

Utskottet noterar att verksamheten i Europarådet fortsätter att utspelas mot en bakgrund av ekonomiska svårigheter, terrorhot och stora flyktingströmmar på den europeiska kontinenten. Politisk populism och främlingsfientliga krafter får förstärkt genomslag i flera av medlemsstaterna. Tendensen till bristande förtroende för gemensamma institutioner och gemensam övervakning av rättighetsfrågor bland vissa länder och befolkningsgrupper fortsätter. Utmaningar som genomsyrat arbetet i Europarådet under perioden har t.ex. varit utvecklingen i Turkiet efter kuppföröket i juli 2016 respektive Rysslands illegala annektering av Krim och Sevastopol och utvecklingen i östra Ukraina.

Utskottet konstaterar att man bl.a. genom Europarådets MR-kommissarie, Europadomstolen och Venedigkommissionen arbetar för att värna om kärnvärdena mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Venedigkommissionen har lämnat en rad tydliga rekommendationer till Polen. Samtidigt som Venedigkommissionens första granskning av Polen ägde rum inledde Europeiska kommissionen i januari 2016 en s.k. strukturerad

dialog med Polen, där man utgick från Venedigkommissionens rekommendationer. I december 2017 beslutade kommissionen att inleda en process mot Polen enligt artikel 7.1 i EU-fördraget.

Europarådets generalsekreterare Jagland, dess kommissarie för mänskliga rättigheter och flera övervakningskommittéer har vid olika tillfällen under perioden framfört kritik mot Ungern. Den övergripande bedömningen från bl.a. Venedigkommissionen har varit att vissa av de grundlagsändringar som har genomförts i Ungern de senaste åren undergräver möjligheten till konstitutionell kontroll och äventyrar maktodelningsprincipen.

Utskottet noterar vidare att den parlamentariska församlingens spanska ordförande Pedro Agramunt avgick under hösten 2017, efter en förtroendekris riktad mot honom. Samarbetet mellan Europarådets ministerkommitté och den parlamentariska församlingen har fortsatt under perioden och har dominerats av två frågor. Den ena har varit Europarådets parlamentariska församlings (PACE) temporära indragning av Rysslands rösträtt sedan 2014, som en konsekvens av Rysslands illegala annektering av Krim, vilket fått till följd att Ryssland valt att inte sända några ledamöter till den parlamentariska församlingen sedan dess. Den andra frågan har gällt korruptionsanklagelser, och utskottet noterar att den oberoende korruptionsutredning som tillsatts för att genomlysna hela verksamheten presenterade sin rapport den 22 april 2018. I rapporten som har tagits fram av de tre experterna, Elisabet Fura, Jean-Louis Bruguiere och Nicolas Bratza, föreslås att de etiska reglerna och kontroller kring PACE-ledamöters förhållanden förstärks. PACE:s byrå har uppmanat de inblandade parlamentarikerna att ta en paus medan utskottet för arbetsordningen, immunitet och institutionella frågor överväger ytterligare åtgärder. PACE:s ordförande har även i ett brev till de nationella parlamentens talmän, daterat den 23 april 2018, uppmanat till att vid behov vidta nödvändiga åtgärder.

Utskottet konstaterar vad gäller EU:s anslutning till Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna att förhandlingar har återupptagits inom EU i rådsarbetsgruppen för grundläggande rättigheter, medborgerliga rättigheter och fri rörlighet för personer, och inriktningen för arbetet är att internt inom EU försöka hitta lösningar på domstolens kritiska synpunkter. När rådet hittar lösningar som bedöms kunna tillgodose synpunkterna, kan förhandlingarna med Europarådet återupptas. Vidare noteras att Sveriges övergripande målsättning är att anslutningen till Europakonventionen ska komma till stånd så snart som möjligt och att anslutningen ska bidra till att stärka både den enskildes och Europakonventionens ställning.

Vad gäller motion 2017/18:3775 yrkande 19 kan utskottet konstatera att det framgår av konventionen, som Turkiet har ratificerat, att dödsstraffet ska vara avskaffat och att ingen får dömas till ett sådant straff eller avrättas. I utskottets betänkande 2015/16:UU15 kommenteras dödsstraffet särskilt. Utskottet anser att dödsstraffet är en kränkning av de mest grundläggande mänskliga rättigheterna och utgör ett omänskligt, grymt och oåterkalleligt straff som inte har någon plats i en modern rättsordning, samt fördömer därför tillämpningen

av dödsstraffet var det än tillämpas. Europarådet har i uttalanden kopplade till Turkiet tydliggjort att dödsstraffet inte har en plats inom dess verksamhetsområde.

Med vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2017/18:3239 yrkande 17 samt 2017/18:3775 yrkande 19. Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelse 2017/18:ER1 och skrivelse 2017/18:139 till handlingarna.

Vad gäller framförda motionsförslag om klagofristen i Europadomstolen, om att avstå från medverkan i ett europeisk-romskt institut för kultur och konst, om den enskilda medborgarens rätt att välja politisk åskådning och facklig organisation samt om att motverka antisemitism konstaterar utskottet att likalydande yrkanden behandlats i betänkandena 2014/15:UU14 och 2016/17:UU13. Utskottet står fast vid sitt ställningstagande. Utskottet har vidare behandlat utvecklingen i Turkiet i betänkande 2017/18:UU14 och återkommer om utvecklingen i Turkiet i betänkande 2017/18:UU10. Därmed avstyrks motion 2017/18:4037 yrkandena 1–5.

Reservationer

1. Europarådet och Europakonventionen, punkt 1 (M)

av Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Sofia Arkelsten (M), Margareta Cederfelt (M) och Göran Pettersson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17 och avslår motionerna

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 19 och

2017/18:4037 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1–5.

Ställningstagande

Vi ser en oroande negativ utveckling för demokratin i några av EU:s medlemsländer, såsom i Ungern, Polen och Rumänien. Det är tydligt att EU inte har verktygen för att kunna påverka medlemsländer i detta avseende. Europarådets roll i detta arbete måste tydliggöras. Europarådets konvention om mänskliga rättigheter är ett viktigt verktyg. Löpande revisioner av medlemsländernas rättssystem bör införas. Europarådet måste vidare, genom att kritiskt granska och följa upp, reagera när de s.k. partnerskap-för-demokrati-länderna inte lever upp till de förutsättningar som är fastslagna i partnerskapsavtal eller söker kringgå dessa.

2. Europarådet och Europakonventionen, punkt 1 (SD)

av Markus Wiechel (SD) och Johan Nissinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:4037 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och avslår motionerna

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17 och

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 19.

Ställningstagande

Europarådet är ett mycket bra organ för politiker från Europas demokratiska länder att samlas och knyta kontakter med varandra. Det är likaså ett bra sätt för att skapa mellanstatliga samarbeten och tillsammans främja mänskliga fri- och rättigheter i och utanför vår kontinent.

Klagofristen vid domstolen

Vid en högnivåkonferens i Brighton 2012 antogs en deklaration som innebär vissa ändringar i Europakonventionen och rätten att inleda mål. Tidsfristen för att lämna in klagomål till domstolen kommer att minska från sex till fyra månader. Sverigedemokraterna anser att den här förändringen är olycklig. Det är viktigt att potentiella klaganden har tillräckligt med tid mellan det att en påstådd kränkning äger rum till dess att tidsfristen löper ut. Förkortningen av den fristen syftar till att minska antalet mål, vilket vi i grunden kan förstå. Det målet uppnås dock bättre genom att utöka domstolens kapacitet. Därför vill vi att regeringen återtar sin ratificering av protokollet.

Romskt kulturinstitut

Diskussioner om ett europeiskt romskt institut för kultur och konst (European Roma Institute for Arts and Culture) med kopplingar till Europarådet har förekommit. Institutets syfte är att ge underlag till Europarådet och medlemsstaterna kring romska frågor, främja dialog mellan romer och övriga samhället och även att visa upp den romska kulturen och konsten. Beslut har fattats om att institutet ska förläggas i Berlin. Romska kulturcenter är mycket vanligt förekommande i Europa. Sverigedemokraterna ser inte mervärdet i att bygga upp ytterligare ett. Vi anser att Sverige bör avstå från medverkan i det nya centret.

Europakonventionen och rätten att välja politisk åskådning

Rätten för den enskilda medborgaren att frivilligt välja politisk åskådning och facklig organisation är skyddad av Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I artikel 14 i den europeiska stadgan fastslås ett förbud mot diskriminering såsom på grund av kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åskådning. Trots detta förekommer det i Europa och till och med i Sverige diskriminering på grund av politisk åskådning. Regeringen bör tydligare ta avstånd från denna typ av diskriminering, och Sverige bör lyfta fram frågan i Europarådet i syfte att stärka rätten för den enskilda medborgaren att frivilligt välja politisk åskådning och facklig organisation och för att motverka diskriminering på grund av politisk åskådning.

Motverka antisemitism

Tyvärr har det på senare tid skett en ökning av antisemitism i Europa. Antalet hatbrott mot judar har ökat, och på flera håll i Europa är judars säkerhet allvarligt hotad. Detta är en oacceptabel utveckling där det måste ske en

förändring. Europarådet som ska försvara medborgares mänskliga rättigheter i medlemsstaterna har ett stort ansvar att samarbeta för att motverka antisemitism och sprida bättre kunskap om judarna och deras historia för att motverka fördomar och hat. Vi anser att Sverige inom Europarådet aktivt ska verka för kraftfullare åtgärder och samarbete för att motverka antisemitism.

Turkiet

Turkiet är i dag representerat av en mycket stor delegation i Europarådet, och dess representanter deltar aktivt i en lång rad olika politiska grupper. Dessvärre har Europarådet varit förhållandevis passivt när Turkiet brutit mot internationell rätt genom sitt intåg i Syrien och Irak samt genom dess frekventa övertramp avseende fundamentala mänskliga fri- och rättigheter, då inte minst med hänseende till massarresteringar och attacker mot oppositionella, journalister och andra som varit besvärliga för den sittande regimen. När grova övergrepp begås i ett av medlemsländerna riskerar legitimiteten för denna församling således också minska. Av den anledningen bör Sverige genom Europarådet verka för kraftfullare åtgärder mot Turkiet som återkommande ertappas med att bryta mot Europarådets grundläggande riktlinjer.

3. Europarådet och Europakonventionen, punkt 1 (C)

av Kerstin Lundgren (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 19 och avslår motionerna

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M) yrkande 17 och

2017/18:4037 av Johan Nissinen m.fl. (SD) yrkandena 1–5.

Ställningstagande

De mänskliga rättigheterna utmanas i dag i stora delar av världen, och vi ser en global tillbakagång. Till och med i vårt närområde, i Europa och EU ser vi en oroande tillbakagång och inskränkning vad gäller mänskliga rättigheter och de universella fri- och rättigheterna. I länder såsom Polen och Ungern går utvecklingen minst sagt i fel riktning, likaså i Turkiet och i Azerbajdzjan. Turkiet talar om att återigen införa dödsstraffet och därmed genom eget val lämna Europarådet. I Vitryssland utdöms och verkställs alltjämt dödsstraff, vilket exkluderar landet från Europarådet. Att återinföra dödsstraffet är ett

aktivt val i fel riktning. Vi kan inte acceptera att dödsstraffet återinförs, inte i Turkiet eller någon annanstans.

Centerpartiet anser att det är av yttersta vikt att fokusera på centrala utmaningar inom mänskliga rättigheter – politiska, religiösa och opinionsfriheter, den demokratiska kulturen, minoriteters rättigheter och oberoende rättssystem. Det är viktigt att arbeta inom EU och med likasinnade för att utveckla och värna dessa fri- och rättigheter. I detta arbete utgör Europakonventionen om mänskliga rättigheter en grundsten i Europa. Vi vill stärka det arbetet. Det internationella normsättande arbetet är viktigt, och det behöver finnas tydliga och trovärdiga uppföljningsmekanismer och transparens för att bygga tilltro i de internationella institutioner som etablerats, ytterst Europadomstolen för mänskliga rättigheter på vår kontinent.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2017/18:139

Regeringens skrivelse 2017/18:139 Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under andra halvåret 2016 och helåret 2017.

Följdmotionen

2017/18:4037 av Johan Nissinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klagofristen vid domstolen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett nytt romskt kulturinstitut och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i Europarådet ska verka starkare för att rätten för den enskilda medborgaren att frivilligt välja politisk åskådning och facklig organisation efterlevs i medlemsstaterna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i Europarådet ska verka för ett starkare samarbete i Europa för att motverka antisemitism och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för kraftfullare åtgärder mot Turkiet för att de ska stå bakom fundamentala värderingar inom Europarådet och tillkännager detta för regeringen.

Redogörelse 2017/18:ER1

Redogörelse 2017/18:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:3239 av Karin Enström m.fl. (M):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnittet Europarådet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3775 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och stärka arbetet med mänskliga rättigheter med Europakonventionen om mänskliga rättigheter som en grundsten för Europarådets arbete och tillkännager detta för regeringen.